

Etelä-Savon metsäohjelma 2026–2030

Etelä-Savon metsäneuvosto 8.12.2025

ETELÄ-SAVON METSÄOHJELMA 2026–2030

Kansikuva: Järvimaisema Etelä-Savosta, Jani Salomaa, 2020

Verkossa: [Tietoa alueellisista metsäohjelmista](#)

Ohjelmassa käytettyjä lyhenteitä:

- VMI: Valtakunnan metsien inventointi
- Metka: Metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmä
- SMK: Suomen metsäkeskus
- Luke: Luonnonvarakeskus
- Syke: Suomen ympäristökeskus

Sisällys

Etelä-Savon metsäohjelma 2026–2030.....	2
Sisällys.....	3
1 Tiivistelmä.....	5
2 Johdanto	6
2.1 Kansallinen metsästrategia alueellisten metsäohjelmien taustalla	6
2.2 Metsäohjelman laatiminen ja hyväksyminen	7
3 Toimintaympäristön muutos	8
3.1 Etelä-Savon tilannekuva	8
4 Visio ja päämäärät	13
5 Päämäärä 1: Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä.....	14
5.1 Toimenpide: Lisäämme metsien hoitoa metsänomistajia aktivoimalla.....	14
5.2 Toimenpide: Tiekuuntien aktivoiminen yksityistieverkon ja siltojen kunnossapitoon ja parantamiseen	15
5.3 Toimenpide: Metsätuhojen tarkkailu, ennakointi ja niihin reagointi.....	16
5.4 Toimenpide: Lisäämme talousmetsien luonnonhoitoa	16
6 Päämäärä 2: Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.....	17
6.1 Toimenpide: Toimijoiden osaamisen lisääminen ympäristötukien valmistelussa ja luonnonhoitohankkeiden toteuttamisessa.....	18
6.2 Toimenpide: Viestintä ja koulutus vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeistä.....	19
6.3 Toimenpide: Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien toimenpiteiden edistäminen.....	19
7 Päämäärä 3: Rakennamme kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla sekä vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.....	20
7.1 Toimenpide: Metsäalan monipuolisesta tekemisestä ja toimintaympäristöstä viestiminen	21
7.2 Toimenpide: Metsänomistusrakenteen kehittäminen sukupolvenvaihdoksia ja kuolinpesien purkamisia edistämällä	22
7.3 Toimenpide: Liiketoiminta- ja yrittäjäosaamisen lisääminen.....	22

8 Päämäärä 4: Varmistamme lasten ja nuorten metsäsuhteen syntymisen	23
8.1 Toimenpide: Lasten metsäpäivien järjestäminen.....	23
8.2 Toimenpide: Mehtään! -viestintähanke	24
9 Toimeenpano ja seuranta.....	24
10 Vaikutusten arviointi	26
11 Liitteet	27
Liite 1: Valtakunnallisen tilannekuvan yhteenveto	27
Liite 2: Metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet.....	30
Liite 3: Hakkuupotentiaalilaskelma maakunnittain	33
Liite 4: Hoitoehdotukset	35

1 Tiivistelmä

Metsät ja metsiin perustuvat elinkeinot ovat Etelä-Savossa poikkeuksellisen tärkeä taloudellisen hyvinvoinnin lähde. Maakunnan metsistä saatavat hakkuutulot ovat maan suurimpia, ja hakkuumahdollisuuksia halutaan hyödyntää jatkossakin aktiivisesti. Siksi metsien elinvoimaa, kasvua ja metsätalouden kannattavuutta tulee edistää metsien hyvällä hoidolla. Avainasemassa ovat yksityiset metsänomistajat, jotka omistavat noin kolme neljännestä Etelä-Savon metsistä.

Metsien käytössä tulee taloudellisen kestävyys rinnalla huolehtia toiminnan ekologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävydestä. Erityisesti puhtaat vedet ovat Etelä-Savon luonnonrikkaus ja vetovoimatekijä. Siksi metsätalouden vesiensuojelua ja rantametsien hoitoa kehitetään edelleen. Vaalimme metsäluonnon monimuotoisuutta sekä talousmetsien hoidossa että vapaaehtoista suojelua edistämällä.

Metsien tarjoamia mahdollisuuksia halutaan hyödyntää entistä monipuolisemmin ja eri käyttömuotojen tarpeita yhteen sovittaen. Metsänomistajien, toimijoiden ja eri toimialojen yhteistyön tiivistäminen ovat avaintekijöitä uusien innovaatioiden, luontomatkailun ja luonnontuotealan toimintaedellytyksiä kehitettäessä.

Etelä-Savon alueellinen metsäohjelma 2026–2030 on laadittu laajassa osallistavassa yhteistyössä maakunnallisen metsäneuvoston ohjauksessa. Ohjelma kytkeytyy maakuntastrategian kärkiin Metsä, Vesi ja Ruoka ja sen toimenpiteet nousevat maakunnan omista tarpeista sekä Kansallisen metsästrategian linjauksista. Alueellinen metsäohjelma tukee myös Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoa. Metsästrategiassa ja alueella päätettyjen päämäärien edistämiseksi ja saavuttamiseksi on määritetty 12 toimenpidettä.

Metsäohjelmaa toteutetaan yhdessä; jokainen metsänomistaja ja toimija omalla panoksellaan. Jokainen toimija voi löytää oman tapansa edistää metsäohjelman päämääriä Etelä-Savossa.

Metsä on Etelä-Savon suurin rakkaus, rikkaus ja voimavara. Metsäohjelman toimenpiteet tähtäävätkin metsien kestäväan käyttöön, monimuotoisuuteen ja hyvinvointiin. Samalla huolehdimme vesistämme ja annamme lapsille ja nuorille eväät merkityksellisen metsäsuhteen syntymiseen. Ratkaisu on metsässä!

2 Johdanto

Alueellinen metsäohjelma on metsälain mukainen alueen metsäalan kehittämisohjelma. Metsäkeskuslain mukaan maakunnallisen metsäneuvoston tehtävä on laatia ja hyväksyä alueellinen metsäohjelma sekä seurata ja edistää ohjelman toteuttamista. Ohjelmaa tarkistetaan tarpeen vaatiessa. Ohjelmaa laadittaessa Metsäkeskus on yhteistyössä metsäalaa edustavien ja muiden metsiä hyödyntävien tahojen kanssa.

Keskeisiä toimenpiteiden toteuttajia ovat metsäneuvostossa mukana olevat organisaatiot. Metsäohjelma ei ole Metsäkeskuksen ohjelma vaan metsäalan yhteinen kehittämis- ja toimenpideohjelma. Maakuntaliitto ja tuleva elinvoimakeskus toimivat muun muassa rahoittajan roolissa toimenpiteiden mahdollistajina ja toimintaympäristön kehittäjinä.

Alueellinen metsäneuvosto edistää ja seuraa toimenpiteiden toteutumista. Metsäneuvoston organisaatioilla on ollut valmistelun aikana mahdollisuus vaikuttaa, priorisoida ja samalla sitoutua tulevien toimenpiteiden toteuttamiseen. Siksi näillä organisaatioilla on keskeinen rooli ohjelman toteutuksessa.

Ohjelmassa korostuvat Etelä-Savon omat päämäärät sekä toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään. Metsäohjelman tärkein tavoite on edistää metsien monipuolista ja kestävää käyttöä ja sitä kautta hyvinvointia ja työllisyyttä maakunnassa.

2.1 Kansallinen metsästrategia alueellisten metsäohjelmien taustalla

Vuoteen 2035 ulottuva [Kansallinen metsästrategia \(KMS2035\)](#) sisältää Suomen metsäpolitiikan keskeiset linjaukset ja kuvaa metsäalan kehittämisen tahtotilan ja tärkeimmät tavoitteet. Se on elinkeinostrategia, joka huomioi niin ihmisten, ympäristön kuin taloudenkin tarpeet.

Strategia ottaa ajanmukaisesti huomioon kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen sekä metsien merkityksen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Metsästrategian visio on ”Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille”. Tämä saavutetaan strategian päämäärien kautta, kun

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla
- metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä

- vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä
- vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.

Kansallisella metsästrategialla on suora yhteys alueellisiin metsäohjelmiin, kun sen päämäärät on otettu myös alueellisten metsäohjelmien päämääräksi. Alueellinen metsäohjelma tukee Kansallinen metsästrategia 2035:n toteuttamista maakunnallisella tasolla maakunnan oman tilanteen, tarpeen ja tavoitteiden mukaisin toimenpitein.

2.2 Metsäohjelman laatiminen ja hyväksyminen

Alueellisten metsäohjelmien valmistelun tavoitteet hyväksyttiin Suomen metsäkeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön tulosohtauskokouksessa 3.9.2024. Tämän jälkeen ohjelmatyön valmistelu aloitettiin ministeriön ohjauskirjeeseen pohjautuen.

Laatimisprosessi Etelä-Savossa

Etelä-Savon metsäneuvosto käynnisti uuden alueellisen metsäohjelman laatimisen kokouksessaan 9.12.2024. Kokous päätti muodostaa kolme valmisteluryhmää Kansallisen metsästrategian teemoja mukaillen: Metsien kasvu, Elonkirjoa talousmetsissä ja Metsäalan uudistuminen ja kilpailukyky.

Metsäneuvostolla ja valmisteluryhmillä oli käytössään valmistelun yhteydessä Metsäkeskuksen asiantuntijoiden laatima sekä kansallinen että alueellinen metsäalan nykytila-analyysi. Valmisteluryhmät vastasivat lisäksi ennakkokyselyyn.

Valmisteluryhmät kokoontuivat ensimmäisen kerran Mikkelissä tammikuussa 2025. Kokouksissa Metsäkeskuksen asiantuntijat alustivat aihepiiriä.

Metsäneuvosto kävi läpi valmisteluryhmien yhteenvedot helmikuun 2025 kokouksessaan ja evästi ryhmiä jatkamaan toimenpiteiden työstämistä.

Valmisteluryhmien kokousten työstä tehtiin kooste, jonka metsäneuvosto käsitteli seuraavassa kokouksessaan. Valmisteluryhmien työn pohjalta metsäneuvosto päätti kokouksessaan 5.5.2025 oman alueellisen päämääränsä, metsäohjelman tavoitteet ja ohjelman 12 toimenpidettä.

Hyväksyminen Etelä-Savossa

Etelä-Savon metsäneuvosto viimeisteli ja hyväksyi metsäohjelman luonnoksen kokouksessaan 2.9.2025. Metsäneuvosto käsitteli ohjelman vaikutusten arvioinnin tulokset. Metsäohjelmaluonnos lähetettiin lausunnoille 17.9.–15.10.2025 väliseksi ajaksi ja lausuntojen perusteella ohjelmaan tehtiin tarvittavat muutokset.

Etelä-Savon metsäneuvosto hyväksyi Etelä-Savon metsäohjelman 2026–2030 kokouksessaan 8.12.2025.

3 Toimintaympäristön muutos

Metsäkeskuksen asiantuntijat tuottivat metsäneuvostoille ja ohjelmien valmisteluryhmille valtakunnallisen metsäalan tilannekuvan nykytila-analyysillä ohjelmien laatimisen ja alueiden tilannekuvien laatimisen tueksi. Analyysin tiivistelmä on [liitteenä 1](#).

3.1 Etelä-Savon tilannekuva

Metsät ja metsiin perustuvat elinkeinot ovat Etelä-Savossa poikkeuksellisen tärkeä taloudellisen hyvinvoinnin lähde. Erityispiirre on maakunnan vahva ja monipuolinen puutuoteteollisuus sekä massa- ja paperiteollisuuden puuttuminen.

Maakunnan metsistä saatavat hakkuutulot ovat maan suurimpia ja hakkuumahdollisuuksia halutaan hyödyntää jatkossakin aktiivisesti. Vuonna 2024 metsänomistajille maksettavat bruttokantorahatulot olivat 344 miljoonaa euroa. Noin puolet maakunnan puusta menee jalostettavaksi muihin maakuntiin.

Etelä-Savon metsäbiotalouden osuus maakunnan taloudessa oli vuonna 2024 selvästi maakuntien keskiarvoa korkeampi kaikissa taloustoimissa eli tuotoksessa, arvonlisäyksessä, työllisissä, palkansaajakorvauksissa ja investoinneissa.

Maakunnassa metsäalan läpileikkaavina teemoina toimivat elinkeinot, monimuotoisuus ja ilmastonmuutos. Vahvan taloudellisen merkityksen lisäksi täytyy muistaa metsien merkitys myös monimuotoisuuden vahvistamisessa ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Metsien kasvuun ja hoitoon liittyvät metsäohjelman päämäärät ja toimenpiteet tukevat Etelä-Savon metsien hiilinielujen ja -varaston vahvistamista.

Aluetalouden ja toimintaympäristön muutoksia voi seurata [Rahaa ja työtä metsistä -verkkopalvelusta](#) sekä [Metsäkeskuksen koosteesta metsien kehityksestä maakunnittain](#).

ja puuston poistuma sisältäen hakkuukertymän ja luonnollisen poistuman 7,24 milj. m³/v. [Luke Tilastotietokanta VMI13](#)

Viimeisen viiden vuoden aikana Etelä-Savossa on tehty taimikon varhaishoitoa noin 4716 ha/v, taimikonhoitoa noin 5914 ha/v ja nuoren metsän hoitoa noin 2092 ha/v. Maanmuokkausmenetelmistä valtaimenetelmä Etelä-Savossa vuonna 2023 oli mätästys 83 %. Istutetuista puulajeista yleisin vuonna 2023 oli kuusi 66 %, männyn osuus 19 % ja koivun 15 %. Männyn istutusmäärä on noussut viiden viime vuoden aikana keskimäärin 20 %, kuusen laskenut 12 % ja koivun noussut 25 % [Luke Tilastotietokanta VMI13](#).

Metsikön laatua alentavia metsätuhoja on havaittu puuntuotannon metsämaalla noin 14,5 % Etelä-Savossa. Eriasteisia metsätuhoja puuntuotannon metsämaalla on havaittu Etelä-Savossa 34 % (vrt. Etelä-Karjala 49 % ja Kymenlaakso 42 %). Viimeisen 10 vuoden aikana hyönteistuhojen osuus metsänkäyttöilmoituksilla on ollut Etelä-Savossa noin 10 % (vrt. Etelä-Karjala 47 %, Kymenlaakso 52 %). Myrskytuhojen osuus kaikista metsätuhoista 66 %, lumituhojen 15 % ja sienituhojen 7 %. [Luke Tilastotietokanta VMI13](#) SMK: [Metsätuhohakkuut](#)

3.1.3 Monimuotoisuus ja luonnonhoito

Etelä-Savon metsien talous- ja monikäytössä korostuvat vesiensuojelu, metsä- ja järviluonnon monimuotoisuus, metsien terveys ja vesistöjen puhtaus. Etelä-Savon metsillä on myös moniarvoisia kytköksiä Itä- ja Järvi-Suomen metsien käyttöön sekä metsien lajistoihin.

Metsien taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen käytön yhteensovittaminen painottuu laajalla alueella asuvien yksityisten metsänomistajien metsiin.

Monipuolisesta metsäluonnosta on hyötyä ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi ekosysteemipalveluiden turvaamisessa, joilla on elintärkeä rooli ihmisen hyvinvoinnille, mutta merkitystä myös alueiden virkistys- tai matkailukäytössä.

Metsäluonnon hoidon edistämiseen tarkoitetuilla tukivaroilla toteutetaan [METSO-suojeluohjelmaa](#) ja [Helmi-elinympäristöohjelmaa](#) sekä [vesienhoidon toimenpideohjelmaa](#).

Vesistöt ja metsät ovat Etelä-Savon rikkaus. Etelä-Savon pinta-alasta noin 26 prosenttia on vesistöjä ja maakunnassa on rantaviivaa noin 28 000 kilometriä. Vesistöjen runsaus korostaa intensiivisen metsätalouden vesiensuojelun merkitystä. Etelä-Savon soista suurin osa on ojitettu.

Turvemaiden osuus puustosta ja puuston kasvusta on merkittävä. Suurin osa ojitettujen soiden puustoista on uudistuskypsiä tai varttuneita metsiä. Suometsien

hoidossa vesistökuormitusta aiheuttavan ojien kunnostuksen määrä on vähentynyt merkittävästi. Suometsien kunnostustoimenpiteiden yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistökuormituksen minimoimiseen.

[Lisätietoa Etelä-Savon luonnon monimuotoisuudesta \(ympäristö.fi\)](#)

3.1.4 Monikäyttö

Metsät tarjoavat puunmyyntitulojen ohella myös monia erilaisia mahdollisuuksia. Metsiä voidaan hyödyntää kestävästi monenlaisista lähtökohdista ja erilaisia tavoitteita painottaen.

Marjojen, sienten ja muiden luonnontuotteiden keruu sekä metsästys, että muu liikkuminen ovat tärkeä osa metsien monikäyttöä. Puustoltaan ja rakenteeltaan monipuoliset metsät ylläpitävät hyviä keruumahdollisuuksia. Esimerkiksi metsästysmatkailu, kylätapahtumat ja lähimetsien huomioiminen edistävät metsien monikäyttöä. Myös luonnonarvokauppa lisää mahdollisuuksia metsien vaihtoehtoihin käyttömuotoihin.

3.1.5 Yksityistiet

Yksityistiet muodostavat Suomen tiestön hiussuoniston. Metsistä hakattavasta puutavarasta noin 90 prosenttia lastataan puutavara-auton kyytiin yksityistien varrelta. Koko liikenneverkon toimivuus ovat tärkeitä maakuntamme teollisuudelle ja myös vientiteollisuudelle. Maakunnan sisäiset toimivat liikenneyhteydet pitävät koko maakunnan elinvoimaisena ja mahdollistavat metsien monikäytön ja työssäkäynnin joka puolelta Etelä-Savoa.

[TIESIT-hankkeen](#) kartoitusten mukaan Etelä-Savon yksityisteistä 34 % yksityisteistä on huonossa kunnossa. Yksityisteiden siltojen osalta huonossa kunnossa on 10 % ja erittäin huonossa kunnossa 5 % silloista. Panostuksia yksityistieinfraan siis tarvitaan.

Panostukset infrastruktuuriin edistävät muun muassa puukauppaa ja puuta käyttävän teollisuuden toimintaedellytyksiä, metsien hoitotöitä, metsien monipuolista hyödyntämistä, pelastustehtävien suorittamista, virkistyskäyttöä ja luontomatkailua sekä muuta maaseudun elinkeinotoimintaa.

3.1.6 Puurakentaminen

Etelä-Savossa tuotetaan mekaanisia puutuotteita eli sahatavaraa, vaneria ja viilua, kertopuuta sekä näiden jatkojalosteita. Puupohjaisilla tuotteilla voidaan korvata uusiutumattomia raaka- ja polttoaineita. Pitkäikäiset tuotteet toimivat myös

merkittävinä hiilivarastoina. Kotimaisesta puusta valmistetut tuotteet parantavat omavaraisuutta, huoltovarmuutta ja alueellista hyvinvointia.

Etelä-Savossa on viime aikoina panostettu muun muassa teollisen puurakentamisen kehittämiseen ja koulutukseen. Keskiössä on myös julkinen puurakentaminen, joka voi toimia merkittävänä kasvualustana ja referenssikohteiden tarjoajana tuotteiden ja palveluiden tuotannossa. Aihe vaatii panostusta myös tulevaisuudessa, jotta puurakentamista saadaan lisättyä maakunnassa.

3.1.7 Metsänomistus

Metsien aktiivista, kestäväää ja monipuolista käyttöä koskevia päätöksiä tekevät Etelä-Savossa metsää omistavat yksityiset metsänomistajat, joita on [Metsäkeskuksen tilaston \(PowerBI\)](#) mukaan noin 39 500. He omistavat metsäpinta-alasta noin 65 prosenttia.

Etelä-Savon metsänomistajista noin 50 prosenttia on etämetsänomistajia, jotka asuvat metsiensä sijaintikunnan ulkopuolella. Metsänomistajien taloudellinen riippuvuus metsistään on pienentynyt ja heidän tavoitteensa ovat monimuotoistuneet.

Yksityisten metsänomistajien keski-ikä on Etelä-Savossa 60 vuotta. Ikärakenteessa korostuu vanhempien ikäluokkien omistus, koska metsätilojen omistajanvaihdoksia ei tehdä riittävän ajoissa. Metsänomistajien keski-ikään ei ole odotettavissa kovin suurta muutosta ilman omistajanvaihdoksia lisääviä toimenpiteitä.

Kuolinpesien osuus (noin 6,5 %) metsäpinta-alan omistuksesta on liian korkea, kun tavoitteena on metsien käytöstä aktiivisia päätöksiä tekevät omistajat. Pitkittyneessä kuolinpesässä muodostuu sisäkkäisiä kuolinpesiä, jolloin omistusoikeuden selvittäminen sekä yksimielisten päätösten tekeminen on hyvin hankalaa.

Lapsista ja nuorista kasvaa tulevaisuuden metsänomistajat. Lasten ja nuorten metsäosaamisen lisääminen edistää tulevien sukupolvien myönteistä suhtautumista metsien kestäväään käyttöön. Lasten ja nuorten metsäosaamiseen on panostettava, jotta metsäalan työllisyyskehitys jatkuisi suotuisasti ja metsiin pohjautuva yrittäjäyys kiinnostaisi. Näin luodaan tulevaisuuden metsäosaamisen ja metsien kestävään käytön perustaa.

3.1.8 Metsäalan koulutus ja osaaminen

Etelä-Savossa järjestetään metsä- ja puualalla tutkintoon johtavaa toisen asteen koulutusta sekä ammattikorkeakoulutason koulutusta. Alueella koulutetaan muun

muassa metsäkoneenkuljettajia sekä metsätalouden, puurakentamisen ja biotuotetekniikan insinöörejä: Etelä-Savon ammattiopisto ESEDU, Savonlinnan ammattiopisto SAMIEDU ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk.

Oppilaitosten lisäksi Etelä-Savossa suuri rooli syvällisen tiedon ja osaamisen lisäämisessä on yliopistojen, tutkimuslaitosten yksiköillä sekä ammattikorkeakoulun tuotekehitys- ja innovaatiotyöllä: Luonnonvarakeskus Luke, LUT-yliopisto Mikkeli, Helsingin yliopiston Ruralia-institutti ja Xamk:n kuitulaboratorio.

Näiden lisäksi alueella toimiva valtakunnallinen metsäkulttuurin vastuumuseo, Suomen Metsämuseo Lusto, on ainutlaatuinen metsäsuhteiden vahvistaja ja asiantuntija. Se tarjoaa monipuolista tietoa metsistä ja metsäalasta ja lisää ymmärrystä metsän ja ihmisen välisestä vuorovaikutuksesta. Metsätiedon jakajana toimii myös Luken Tutkimus- ja virtuaalipuisto, niin ikään Punkaharjulla.

4 Visio ja päämäärät

Kestävää hyvinvointia Etelä-Savon metsistä.

Etelä-Savon metsäohjelman tavoitteena on edistää maakunnan metsien kestävää hoitoa ja käyttöä. Puuhun ja muihin metsän aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä palveluihin perustuvaa hyvinvointia tavoitellaan yhä monipuolisemmin. Samalla halutaan turvata metsien luontoarvot sekä puhtaat vedet. Metsät ovat merkittävässä roolissa sopeuduttaessa ja varauduttaessa ilmastonmuutokseen. Metsien sopeutumiskykyä on vahvistettava sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Metsänhoidon suositusten kestävän metsänhoidon vaihtoehdot ja parhaat käytännöt antavat hyvät lähtökohdat metsien käsittelylle.

- Aktiiviset metsänomistajat hoitavat metsiään tietoon perustuen.
- Puuraaka-aineen saatavuus turvataan hyödyntämällä metsiä vastuullisesti.
- Metsät ovat keskeinen osa elinvoimaamme myös tulevaisuudessa. Elinvoimainen maaseutu vahvistaa kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.
- Korkea metsien käyttöaste edellyttää voimakasta panostusta talousmetsien ekologisen kestävyysparantamiseen.
- Talousmetsien luonnonhoidon menetelmien käyttöä lisätään ja metsien käsittelytapoja monipuolistetaan ja muutetaan.

- Toimiva tieverkko mahdollistaa puuhuollon, metsätalouden, maatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan harjoittamisen ja asumisen.
- Uusiutuvien raaka-aineiden käyttö pyritään suuntaamaan korkeamman jalostusasteen tuotteisiin, minkä lisäksi innovoidaan uutta.

Etelä-Savon metsäohjelma tavoittelee alueellisesti Kansallisen metsästrategian 2035 päämääriä. Kansallisten päämäärien lisäksi alueella on myös oma, lapsiin ja nuoriin kohdistuva erityispäämäärä.

5 Päämäärä 1: Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä

Metsien käytössä tulee taloudellisen kestävyuden rinnalla huolehtia toiminnan ekologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävydestä. Erityisesti puhtaat vedet ovat Etelä-Savon luonnonriikkaus ja vetovoimatekijä. Siksi metsätalouden vesiensuojelua ja rantametsien hoitoa kehitetään edelleen. Metsäluonnon monimuotoisuutta vaalimme sekä talousmetsissä että vapaaehtoista suojelua edistämällä.

Päämäärään liittyen tavoitteena on, että Etelä-Savossa on:

- Hyvin hoidetut ja kasvavat nuoret metsät
- Aktiiviset metsänomistajat
- Toimiva yksityistieverkko
- Terveet ja monimuotoiset metsät

Näiden tavoitteiden edistämiseksi Etelä-Savon metsäohjelmaan on määritelty neljä toimenpidettä ja niille seurantamittarit ja toteuttajat.

5.1 Toimenpide: Lisäämme metsien hoitoa metsänomistajia aktivoimalla

Toteutamme kehittämishankkeen metsänomistajien aktivoimiseksi ja viestimme metsänhoidon merkityksestä.

Aktivoinnissa ja viestinnässä panostetaan aina perustettavista taimikoista ensiharvennusmetsiin saakka sekä korostetaan metsän- ja luonnonhoidon taloudellista merkitystä ja hyötyjä.

Tavoitteena on, että

- metsänhoitotoimenpiteet ja hakkuut tehdään suositusten mukaisesti
- metsien kasvua lisätään myös jalostetuilla taimilla sekä lannoituksella.

Taimikonhoidon toteutuminen erityisesti rehevillä kasvupaikoilla on tärkeää. Nuorten metsien hoitorästejä pyritään purkamaan metsänomistajia aktivoimalla myös metsätalouden tukia hyödyntäen.

5.1.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, eteläsavolaiset metsäalan toimijat. Lisäksi metsänomistajille kohdistettua viestintää toteutetaan muun muassa Metsäkeskuksen kehittämishankkeiden kautta.

Keskeiset seurantamittarit:

- Maakunnallinen suurin ylläpidettävä aines- ja energiapuun hakkuukertymäaineisto. (LUKE tilastopalvelu ja SMK hakkuuaikomukset)
- SMK metsävaratieto (Nuorten metsien hoito, metsänhoidolliset tarpeet/metka-tavoitteet)
- Taimikonhoito- ja lannoituspinta-alat (SMK, metka-toteutus)

5.2 Toimenpide: Tie kuntien aktivoiminen yksityistieverkon ja siltojen kunnossapitoon ja parantamiseen

Edistämme tie kuntien aktiivisuutta ja osaamista yksityistieverkon ja niiden siltojen parantamiseksi sekä kunnossapidon lisäämiseksi.

Hyödynnämme [TIESIT-hankkeessa](#) kerättyä uutta yksityistietietoa tie kuntien aktivoinnissa.

- Edistämme paikkatietoaineistojen hyödyntämistä ja luomme mahdollisuuksia eri käyttäjäryhmien väliselle uudelle yhteistyölle.
- Viestimme maakunnallisesti tie verkon merkityksestä aluetaloudelle.

Metsäalan toimijoilla on mahdollisuus olla teiden kunnossapidon ja perusparantamisen vetureita kaikissa asiakaskohtaamisissa. Haasteellisessa taloustilanteessa tie osakkaiden omatoimisten kunnostusten merkitystä on korostettava. Vaikeasti saavutettavien metsäalueiden potentiaali tulisi myös selvittää.

5.2.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Suomen metsäkeskus, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät. Lisäksi suoraan

tiekunnille kohdistettua viestintää toteutetaan Metsäkeskuksen [ESSIT-hankkeen](#) kautta.

Keskeiset seurantamittarit:

- Metka-rahoituksen käyttö teiden perusparannuksiin
- Elinvoimakituksen yksityistieavustukset

5.3 Toimenpide: Metsätuhojen tarkkailu, ennakointi ja niihin reagointi

Kehitämme alueella metsätuhoihin liittyvää yhteistyötä.

Tavoitteena on, että

- metsänomistajat ja toimijat tarkkailevat aktiivisesti ja säännöllisesti metsien terveyttä ja muutoksia
- tuhoja ennakoidaan ja niihin reagoidaan nopeasti yhteistyössä
- yritykset ja organisaatiot tekevät erikseen ja yhdessä aktiivisesti metsätuhoviestintää, esimerkiksi riskikarttasovellusten avulla.

Yhteistyötä on mahdollista lisätä yritysten kanssa. Olemassa olevia sovelluksia ja viestintämenetelmiä voidaan kehittää ja parantaa yhteistyössä eri tahojen kesken.

5.3.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Luonnonvarakeskus, Suomen metsäkeskus, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ja Metsäkeskuksen [TUHTO-hanke](#).

Keskeiset seurantamittarit:

- Yhteistyö tuhojen seurannassa lisääntyy ja tuhot pysyvät hallinnassa
- Metsätuhojen määrä: LUKE Tilastotietokanta
- Metsätuhohakkuiden määrä: SMK Metsätuhohakkuut
- Uusi satelliittiaineisto yksinpuin tulkinta

5.4 Toimenpide: Lisäämme talousmetsien luonnonhoitoa

Toteutamme talousmetsien luonnonhoidon kehittämishankkeen. Metsäalan toimijat tekevät päivittäistä viestintää talousmetsien luonnonhoidosta kaikkien toimenpiteiden yhteydessä.

Talousmetsien luonnonhoidolla ja vesiensuojelun huomioimisella on suuri merkitys metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Elinympäristöjen turvaaminen

varmistetaan huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella metsänkäsittelyn yhteydessä.

Talousmetsien luonnonhoitotoimenpiteitä ovat esimerkiksi säästöpuiden jättäminen, lehtipuusekoituksen ja sekapuustoisuuden suosiminen, vesistöjen suojavyöhykkeiden jättäminen ja suojatiheiköt metsäkanalinnuille.

5.4.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät, Elinvoimakeskus, Suomen metsäkeskus, Luonnonvarakeskus.

Keskeiset seurantamittarit:

- Kuolleen puun määrä, m³/ha
- Mahdolliset uudet luonnonhoidon seurantamittarit.
- Sekapuustoisuus m³/ha, LUKE
- Metka-tarkastuksista saatavat tiedot

6 Päämäärä 2: Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä

Korkean metsien käyttöasteen vuoksi aktiivinen talousmetsien luonnonhoito ja vesiensuojelun huomioiminen ovat keskeisiä asioita metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Huomiota pitää kiinnittää myös elinympäristöjen turvaamiseen ja säilymiseen metsänkäsittelyn yhteydessä.

Kansallisesti valmistaudutaan ennallistamisasetuksen toimeenpanoon. Luonnonhoidon keskeisiä päämääriä ovat ympäristötukien käytön ja toimijavalmistelun lisääminen sekä luonnonhoitohankkeiden määrän lisääminen.

Metsien kasvukunnon ja terveyden ylläpitäminen painottuu Etelä-Savossa nuoriin ja varttuneisiin havupuuvaltaisiin metsiin. Tärkeässä roolissa nyt ja tulevaisuudessa ovat myös uudet perustettavat ja jo perustetut taimikot, jotka vaikuttavat hiilensidontaan ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen tulevaisuudessa.

Ilmaston lämpeneminen, säiden ääriolosuhteet ja metsien käyttö lisäävät sieni- ja hyönteistuhojen leviämisen edellytyksiä. Metsätuho- ja metsätauti- ja metsäpölyriskit lisääntyvät kaikilla puulajeilla ja eri-ikäisissä metsissä. Luonnonilmiöiden aiheuttamien metsätuhojen riski on korkea Etelä-Savossa.

Metsäkeskuksen luontotiedon perusteella muun muassa ympäristötukeen soveltuvia ja tiedossa olevia potentiaalisia elinympäristöjä on metsälailla turvatuissa ja muissa arvokkaissa elinympäristöissä noin 3 600 ha. Elinympäristötieto ei ole kattavaa ja tukikelpoisia kohteita löytyy ja kehittyy ajan kanssa lisää. Ympäristötukien kehitystä voi seurata [Metsäkeskuksen luonnonhoidon varojen käytön raportilta \(PowerBI\)](#).

Päämäärään liittyen tavoitteena on, että Etelä-Savossa:

- Kasvatetaan luonnonhoitohankkeiden ja ympäristötukien määrää ja niiden oikeaa kohdentumista.
- Vahvistetaan vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeiden merkitystä vesiensuojelussa ja monimuotoisuuden ylläpitämisessä.
- Vahvistetaan talousmetsien muutoskestävyyttä.
- Lisätään luonnonhoitotoimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen liittyvää osaamista ja koulutusta.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi Etelä-Savon metsäohjelmaan on määritelty kolme toimenpidettä ja niille seurantamittarit ja toteuttajat.

6.1 Toimenpide: Toimijoiden osaamisen lisääminen ympäristötukien valmistelussa ja luonnonhoitohankkeiden toteuttamisessa

Toimenpiteessä

- lisätään toimijoiden osaamista ympäristötukien valmistelussa ja luonnonhoitohankkeiden toteuttamisessa
- jatketaan toimijoiden ympäristötukikoulutuksia
- selvitetään toimijoiden mahdollisuudet ja kiinnostus rekrytoida lisää henkilöitä luonnonhoitoon
- järjestetään koulutuksia luonnonhoitotöiden suunnittelusta.

Toimenpidettä edistetään muun muassa toteuttamalla Osaamista ennallistamiseen -hankepari ja tukemalla toimijoita ympäristötukien valmistelussa ja luonnonhoitohankkeiden suunnittelussa. Lisäksi Suomen metsäkeskus järjestää koulutuksia aiheesta.

6.1.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Elinvoimakeskus, Lupa- ja valvontavirasto, Suomen metsäkeskus, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk), ProAgria, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät.

Keskeiset seurantamittarit:

- Luonnonhoidon koulutukset, SMK
- Metka luonnonhoitohankkeet (lkm., ha), SMK
- Ympäristötukien määrät (€), Ympäristötukisopimukset (kpl), SMK

6.2 Toimenpide: Viestintä ja koulutus vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeistä.

Viestimme vesistöjen ja pienvesien vaihtelevan levyisten suojavyöhykkeiden hyödyistä ja koulutamme vesiensuojelun paikkatietoaineistojen käyttöön.

Vesiensuojelun tehostamisen avulla turvataan puhtaat vedet ja edistetään myös matkailua ja ranta-asutusta. Maakunnan vetovoima kumpuaa metsistä ja vesistöistä – metsän ja veden suhde Etelä-Savossa on erityinen.

Maakunnassa käynnissä oleva [Vesiviisas maaseutu -hanke](#) välittää tietoa vesiensuojelusta ja paikkatietoaineistoista. Lisäresurssia jatkotyöhön alueellisen metsäohjelman jälkimmäiselle puoliskolle on haettava hankerahoituksella. Toimijat edistävät paikkatietotyökalujen käyttöä omissa organisaatioissaan.

Toimenpiteen toteuttamisen yhteydessä tuodaan Etelä-Savoa esiin metsien ja vesistöjen keskinäisen suhteen vahvistamisen pilottialueena.

6.2.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Elinvoimakeskus, Lupa- ja valvontavirasto, Suomen metsäkeskus, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk), ProAgria, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät.

Keskeiset mittarit:

- Vesiviisas maaseutu -hankkeen tavoitteet
- Vesiensuojelun paikkatietoaineistojen käyttö lisääntyy
- Vesistöjen suojavyöhykkeet paikkatiedosta/metsänkäyttöilmoituksista
- Turvemaiden jatkuvapeitteiset hakkuut, ha, MKI

6.3 Toimenpide: Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien toimenpiteiden edistäminen.

Teemme yhteistyötä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Muutoskestävyyden vahvistaminen on tärkeää ilmastonmuutokseen varautumiselle ja sopeutumiselle myös Etelä-Savossa.

Muutoskestävyyttä vahvistavat sekapuustoisuus, jalostetut taimet, monimuotoisuuden lisääminen, turvemaiden monipuoliset käsittelytavat, jatkuvan kasvatuksen lisääminen soveltuvilla kohteilla ja vesiensuojelutoimenpiteet.

Toimenpiteiden edistämiseksi viestitään sekapuustoisuuden lisäämisestä, jalostetun taimimateriaalin hyödyntämisestä, metsätuhoista ja monimuotoisuuden lisäämisestä talousmetsissä, muun muassa suojatiheiköistä. Käytännön toimenpiteiden tukena hyödynnetään esimerkkikohteita. Myös hirvieläinkantojen hallinnan edistäminen on olennainen osa toimenpiteen toteutusta.

6.3.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Elinvoimakeskus, Suomen metsäkeskus, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, urakoitsijat, yrittäjät.

Keskeiset mittarit:

- Sekapuustoisuus, lehtipuun osuus
- Metka-metsänhoidon työmäärät
- Talousmetsien luonnonhoito, lahopuu
- Turvemaiden jatkuvapeitteiset hakkuut lisääntyvät, ha, MKI

7 Päämäärä 3: Rakennamme kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla sekä vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla

Metsien tarjoamia mahdollisuuksia halutaan hyödyntää entistä monipuolisemmin ja eri käyttömuotojen tarpeita yhteen sovittaen.

Metsänomistajien, toimijoiden ja eri toimialojen yhteistyön tiivistäminen ovat avaintekijöitä toimintaympäristön muutoksessa ja vastuullisuuden korostuessa kaikessa elinkeinotoiminnassa.

Yhä useampi metsänomistaja asuu kaupungissa, usein maakunnan ulkopuolella. Metsänomistajakunnan arvot, tavoitteet ja tarpeet vaihtelevat, mikä tulee huomioida palveluiden kehittämisessä. Entistä laajemmalle levittäytynyt metsänomistajien verkko on haaste, mutta myös vahvuus metsätalouden toimintaedellytyksistä huolehdittaessa.

Metsien hoidosta ja käytöstä käytävän keskustelun tulee olla avointa ja osapuolia arvostavaa. Positiivinen viestintä on avainasemassa metsäalan vetovoiman turvaamisessa. Erityisen tärkeää on tukea lasten ja nuorten kiinnostuksen heräämistä metsää ja metsäalaa kohtaan. Yrittäjyyden arvostus, kannustaminen sekä yrittäjien yhteistyön tukeminen ovat olennaisia keinoja metsien monipuolista käyttöä edistettäessä.

Päämäärään liittyen tavoitteena on, että Etelä-Savossa

- vahvistetaan monipuolista viestintää toimintaympäristön parantamiseksi ja metsäalan tunnettuuden lisäämiseksi
- lisätään ymmärrystä toimijoiden, koulutuksen, tutkimuksen ja yleisön kesken toimivalla vuorovaikutuksella
- metsänomistus on toimivaa ja metsänomistajat tekevät aktiivisia päätöksiä
- kehitetään Etelä-Savon metsiin liittyvää liiketoimintaa ja tuetaan yrittäjyyttä.

Näiden tavoitteiden edistämiseksi Etelä-Savon metsäohjelmaan on määritelty kolme toimenpidettä ja niille seurantamittarit ja toteuttajat.

7.1 Toimenpide: Metsäalan monipuolisesta tekemisestä ja toimintaympäristöstä viestiminen

Mikä on metsäalan todellisuus, mitä metsässä oikeasti tehdään? Kannustamme metsäalan toimijoita, tutkijoita ja työntekijöitä viestimään monipuolisesta tekemisestä ja toimintaympäristöstä.

Viestinnässä

- tuodaan esille toimijoiden tekemä huolellinen työ, luonto ja monimuotoisuus huomioiden
- tehdään tunnetuksi metsäsertifioinnin ja vesiensuojelutöiden tekemistä
- kerrotaan, että metsät auttavat ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä korostetaan toiminnan vastuullisuutta
- kerrotaan metsäalan osaamistarpeista ja mahdollisuuksista, esimerkiksi metsäalan harjoittelijoiden tekemillä videoilla.

Keskeistä toimenpiteen edistämisessä on oppilaitosten ja opinto-ohjaajien tavoittaminen sekä oikeissa kanavissa oikealle kohderyhmälle viestiminen.

7.1.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk), Luonnonvarakeskus, SAMIEDU, ESEDU, Suomen

metsäkeskus, eteläsavolaiset metsäalan toimijat, toimihenkilöt urakoitsijat, yrittäjät.

Keskeiset seurantamittarit:

Viestinnän seuranta

7.2 Toimenpide: Metsänomistusrakenteen kehittäminen sukupolvenvaihdoksia ja kuolinpesien purkamisia edistäen.

Kehitämme metsänomistusrakennetta lisäämällä aktiivisia sukupolvenvaihdoksia ja kuolinpesien purkamisia.

Etelä-Savon metsäohjelmaa toteuttavat tahot valmistelevat yhdessä kehittämishankkeen aiheen ympärille. Hankkeessa haetaan uutta näkökulmaa aiheeseen. Työssä käytetään hyväksi aiempien hankkeiden kokemuksia sekä kehitettyä [Sukupolvien metsäsuhdekeskustelu](#) -menetelmää.

Metsänomistajien ikäranne Etelä-Savossa on Suomen iäkkäin. Kuolinpesien purkamisen hitaus aiheuttaa aktiivisen päätöksenteon puutetta. Ajoissa tehtävät sukupolven vaihdokset sujuvoittavat metsänomistusta. Keinoina aktiiviseen päätöksentekoon voivat olla yhteisomistuksien purkaminen, keskinäiset luovutukset ja yhteismetsät.

Myös metsäsuhteiden merkitys metsänomistajien päätöksenteossa on syytä huomioida. Tulevia metsänomistajia tulee tukea oman metsäsuhteensa ja metsänsä tuntemisessa, jotta he voivat tehdä aktiivisia päätöksiä metsiensä suhteen.

7.2.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat: Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, metsäohjelmaa toteuttavat tahot.

Keskeiset seurantamittarit:

- Hankkeen tavoitteet.
- Pidemmällä aikavälillä metsänomistajien keski-ikä sekä kuolinpesien ja yhteismetsäomistuksen määrän kehittyminen.

7.3 Toimenpide: Liiketoiminta- ja yrittäjäosaamisen lisääminen

Toteutamme kehittämishankkeen metsä- ja luontopalveluyrittäjyyden liiketoimintaosaamisen kehittämiseksi sekä yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Järjestettävien infotilaisuuksien ja hanketoiminnan avulla tuodaan esille metsä- ja luontotiedon hyödyntämistä, uusien liiketoimintamahdollisuuksien näkymiä sekä yrittämisen kannustimia.

Tavoitteena on uusien yrittäjien ja työntekijöiden lisääminen maakunnassa.

7.3.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, Elinvoimakeskus, Suomen metsäkeskus, kehittämissyhtiöt, yritykset ja yrittäjät.

Keskeiset seurantamittarit:

- Hankkeen vaikuttavuustavoitteet.
- Yritykset palkkaavat uusia työntekijöitä ja uusia yrityksiä syntyy.

8 Päämäärä 4: Varmistamme lasten ja nuorten metsäsuhteen syntymisen

Etelä-Savossa järjestetään metsä- ja puualalla tutkintoon johtavaa toisen asteen koulutusta sekä ammattikorkeakoulutason koulutusta. Varhaiskasvatuksen ja peruskoulun opetussuunnitelma sisältää niukasti metsässä tapahtuvaa oppimista.

Päämäärään liittyen tavoitteena on, että Etelä-Savossa

- juurrutamme lasten ja nuorten merkityksellisen metsäsuhteen Etelä-Savoon
- nuorista kasvaa aktiivisia tulevaisuuden metsänomistajia
- metsäopetuksen vetovoima säilyy Etelä-Savossa

Näiden tavoitteiden edistämiseksi Etelä-Savon metsäohjelmaan on määritelty kaksi toimenpidettä ja niille seurantamittarit ja toteuttajat.

8.1 Toimenpide: Lasten metsäpäivien järjestäminen

Toteutamme lapsille metsäpäiviä, joissa hyödynnämme paikallisten metsäammattilaisten osaamista ja halukkuutta lasten kanssa tehtävään työhön. Selvitämme systemaattisemman yhteistyön mahdollisuuksia ja kartoitamme nykyisen toiminnan muodot.

Metsäalan toimijoita ja toimihenkilöitä kannustetaan ja tuetaan metsäpäivien järjestämiseen varhaiskasvatuksen ja alakoulujen lapsille. Toimivia paikallista ja henkilökohtaista yhteistyötä kannattaa jatkaa.

8.1.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, oppilaitokset, koulutus, yritykset, yrittäjät, Suomen metsäkeskus.

Keskeiset seurantamittarit:

Metsällisiin tapahtumiin osallistuneiden lasten ja nuorten määrä.

8.2 Toimenpide: Mehtään! -viestintähanke

Viestimme yläkoulujen ja lukioiden oppilaanohjaajille, opettajille (maa- ja metsätalous, biologia, metsää omistavat opettajat) ja oppilaille sekä alaa vaihtaville ammattikoululaisille myönteisesti, mutta kuitenkin realistisesti, metsäalasta ja sen monipuolisista mahdollisuuksista. Yläkouluissa kohderyhmänä ovat erityisesti 8. luokan oppilaat.

Pilotoimme metsäalan ja koulujen yhteistä toimintamallia metsäalan opiskelumahdollisuuksien esittelemiseksi. Pilotointi tehdään aluksi pienemmällä alueella. Haastamme mukaan toimintaan kaikki metsäalan toimijat Etelä-Savossa.

8.2.1 Toteuttajat, yhteistyökumppanit ja seurannan mittarit

Toteuttajat:

Etelä-Savon metsäneuvosto ja edustetut organisaatiot, SAMIEDU, ESEDU, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk). Lisäksi yläkoulut, lukiot ja opoyhdistykset, metsäalan yhdistykset ja yritykset.

Keskeiset seurantamittarit:

- Oppilaitosten hakijamäärät ja valmistumisprosentti.
- Hankkeessa kehitettävän alueellisen toimintamallin laajentuminen.

9 Toimeenpano ja seuranta

Maakunnallinen metsäneuvosto edistää ja seuraa toimenpiteiden toteutumista. Edustetut organisaatiot osallistuvat myös toimenpiteiden toteuttamiseen. Ohjelman välitarkastus ja toimenpiteiden päivittäminen tehdään vuonna 2028.

Metsäneuvostot antavat vuosittain Metsäkeskuksen johtokunnalle lausunnon, jossa esitetään valtion tukien tarve eri toimenpiteille sekä tarvittavan määrärahan suuruus. Tukisuunnitelman on pohjaututtava metsäohjelman tavoitteisiin. Metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet päivittyvät vuosittain (vuoden 2025 tavoitteet on esitetty [liitteessä 2](#)).

Metsäohjelman toimenpiteiden määrää on vähennetty edellisestä yli 90:stä kahteentoista. Toimenpiteiden priorisointi on ollut haastavaa ja varmasti tärkeitäkin toimenpiteitä on odottamassa vuoroaan.

Metsäneuvosto seuraa tavoitteiden edistymistä sekä toimintaympäristön kehitystä ja tekee tarvittaessa muutoksia ohjelmaan.

Toimenpiteille valittujen mittareiden lisäksi seurannassa käytetään myös muuta saatavilla olevaa tietoa, kuten Metsäkeskuksen [avointa metsä- ja luontotietoa](#) ja [koostetta metsien kehityksestä maakunnittain](#).

Metsäohjelman seurannan tueksi ja tausta-aineistoksi on tehty VMI-aineistojen lisäksi arvio hakkuupotentiaalista hakkuutavoittain ([liite 3](#)) sekä hoitoehdotukset ([liite 4](#)) vuosille 2025–2034 Metsäkeskuksen metsävaratietoon pohjautuen.

10 Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnin menetelmä

Vaikutusten arvioinnoissa tarkastellaan ohjelman taloudellisia, ekologisia, sosiaalisia ja kulttuurivaikutuksia sekä tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavia epävarmuustekijöitä. Arviointi oli etukäteisarviointia siitä, millaisia merkittäviä vaikutuksia ohjelman toimenpiteillä olisi toteutuessaan.

Alueellisen metsäohjelman toimenpiteiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta arvioitiin toimenpiteiden arvioitujen vaikutusten avulla. Luonnosvaiheen arviota varten koottiin valmisteluryhmistä yksi vaikutusten arvioinnin ryhmä. Sen kokoonpanon vahvisti alueellinen metsäneuvosto.

Arviointi sisälsi toimenpiteiden ja niiden kokonaisvaikutusten sanallisen arvion. Arvioinnit tehtiin taulukkomuotoista arviointityökalua apuna käyttäen. Vaikutuksia arvioitiin käyttäen asteikkoa ++, +, 0, -, -- ja sanallista arviointia.

Metsäneuvosto käsitteli tehdyn arvioinnin ja huomioi arvioinnin tulokset ohjelmaluonnoksen viimeistelyssä ennen ohjelman lähettämistä lausunnoille.

Arvioinnin tulokset

Vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmasta metsäohjelman toimenpiteet ovat keskeisiä ja selkeitä. Toimenpiteiden määrä on oikea ja toimenpiteiden laatu on vaikuttavia. Toimenpiteiden valinta on onnistunutta ja toimenpiteet vaikuttavat olevan oikealla tasolla. Metsien ja metsätalouden merkitys ja sen tuottama hyvinvointi Etelä-Savossa on äärimmäisen tärkeää.

Alueellinen metsäohjelma ja sen toimenpiteet on laadittu alueen lähtökohdat hyvin huomioivaksi, monipuoliseksi ja tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Toimenpiteet on lisäksi laadittu pääosin hyvin mitattaviksi ja seurattaviksi.

Etelä-Savon alueellisen metsäohjelman toimenpiteet muodostavat siten kokonaisuuden, jonka taloudelliset, ekologiset, sosiaaliset ja kulttuurilliset kokonaisvaikutukset on arvioitu myönteiseksi.

11 Liitteet

Liite 1: Valtakunnallisen tilannekuvan yhteenveto

Metsäkeskuksen asiantuntijat tuottivat metsäneuvostoilte ja metsäohjelmien valmisteluryhmille valtakunnallisen metsäalan tilannekuvan ohjelmien laatimisen ja alueiden tilannekuvien laatimisen tueksi.

Analyysissa tarkastelussa olivat poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset, tekniset, ekologiset ja lainsäädännölliset näkökulmat (PESTEL-analyysi).

Poliittinen (P) tilannekuva on muuttunut huolestuttavaksi ja sisältää huomattavan määrän epävarmuuksia. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama epävarmuus niin talouteen kuin energiasektorillekin ovat nopeuttaneet energiaomavaraisuuden kehittymistä. Samalla puun hinta on noussut.

Monimuotoisuuden heikentymiseen ja ilmastonmuutokseen liittyvät kansainväliset sekä EU:n metsä-, energia- ja ympäristöpoliittiset sitoumukset ja sopimukset vaikuttavat lähitulevaisuudessa merkittävästi Suomen metsäsektoriin. Muutokset tulevat näkymään mm. kansallisissa toimissa luonnon ennallistamiseksi sekä metsien kasvun ja hiilensidonnan lisäämistoimissa.

Taloudessa (E) metsätalouden merkitys Suomen kansantaloudelle on merkittävän suuri ja se on kasvamassa puun kysynnän lisääntymisen myötä. Alan liikevaihto ja työpaikat ovat taantuman jälkeen hiljalleen kasvamassa talouden epävarmuudesta huolimatta. Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät metsätuhoriskit on huomioitava uhkana metsätaloudelle monimuotoisuutta korostavina ilmastokestävinä toimina. Myös metsien monipuolinen käyttö korostuu metsätalouden rinnalla.

Sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat (S) sisältävät monipuolisen joukon muutostekijöitä, joilla on suuri vaikutus metsien käyttöön. Suomalaisilla on pääosin vahva metsäsuhde. Koska yhä useammalla ei kuitenkaan ole suoraa suhdetta omaan metsään, on tarpeen vahvistaa suomalaisten ymmärrystä metsien monipuolisesta ja kestävästä hyödyntämisestä. Julkinen keskustelu metsien hyödyntämisestä on tällä hetkellä valitettavan kärjistynyttä ja polarisoitunutta. Metsien omistusrakennetta olisi syytä korjata aiemmin tehtävillä sukupolvenvaihdoksilla ja aktiivisella kuolinpesien purkamisella. Tällä olisi vaikutuksensa myös metsien aktiiviseen hoitoon ja metsien kasvuun. Lasten ja nuorten metsäosaamisen lisääminen edistäisi tulevien sukupolvien myönteistä suhtautumista metsien kestäväan käyttöön. Tällä olisi oma vaikutuksensa myös metsäalan kiinnostavuuteen opiskelualana. Haasteena kun on jo tällä hetkellä alan työvoiman saatavuus ja koulutuksen saavutettavuus tehtyjen säästöjen myötä.

Teknisestä (T) näkökulmasta metsäala kehittyy edelleen nopeasti. Entistä huomattavasti tarkemmassa kaukokartoitus pohjaisessa metsätiedon tuottamisessa pystytään tuottamaan lisäksi tietoa mm. metsien muusta rakenteesta, hiilensidonnasta, monimuotoisuudesta jne. Teknologinen kehitys parantaa konetyön tuottavuutta ja uudet menetelmät tehostavat työtapoja. Suuri ongelma on alemman tieverkon ja sen siltojen kunto ja niihin liittyvä korjausvelka.

Ekologinen (E) näkökulma on vahvistunut metsien hyödyntämisessä. Talousmetsien luonnonhoito on kiinteä osa metsänhoitoa. Tavoitetaso monimuotoisuudessa tulee nousemaan EU:n biodiversiteettistrategian ja ennallistamisasetuksen ja muun tulevan EU-sääntelyn myötä. Kansallinen ennallistamissuunnitelma valmistuu viimeistään elokuussa 2026. Lisäksi suurella osalla alueista laaditaan luonnon monimuotoisuuden ohjelmia (LUMO). Ohjelmilla tulee olemaan suuria vaikutuksia metsien käyttöön. Tarkempi toimeenpano selviää myöhemmin ja se on huomioitava jatkossa metsäohjelmien sisällössä sekä toimeenpanossa.

Lait (L), määräykset ja muut ohjauskeinot vaikuttavat koko ajan enemmän siihen, miten metsiä voidaan hyödyntää. Yleisesti voidaan sanoa, että metsäalaa ohjaa entistä enemmän muilta toimialoilta tuleva ohjaus. Erityisesti monet EU-aloitteet koskevat metsiä. Etenkin maatalous-, ympäristö- sekä ilmasto- ja energiapolitiikassa on useita asetuksia ja direktiivejä, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti myös metsätalouteen sekä -teollisuuteen.

Metsätalouden määräraikaisen kannustejärjestelmälain (metka) perusteluiden mukaan tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia aktiivisiin ja oikea-aikaisiin toimiin. Tuettavia työlajeja ovat taimikon ja nuoren metsän hoito, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätaloutta palvelevien yksityisteiden perusparantaminen, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulutus. Määräraha on ollut pienenemään päin.

Päättäneellä EU-kaudella 2019–2024 annettiin lukuisia asetuksia, joilla ohjataan metsien käyttöä. Taustalla vaikutti Vihreän kehityksen ohjelma, jolla pyritään hillitsemään ja sopeutumaan ilmastomuutokseen sekä estämään luonnon monimuotoisuuskatoa. Niiden pohjalta laaditaan parhaillaan monia kansallisia toimeenpanosuunnitelmia. Niiden vaikutus metsien käyttöön tulee tulevaisuudessa olemaan suuri, kuten aiemminkin on todettu.

Ennallistamisasetus (EU) edellyttää, että luontodirektiivin kunkin luontotyyppien heikentyneestä pinta-alasta on toteutettava ennallistamistoimia 30 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2040 mennessä ennallistamistoimien on

katettava 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä 90 prosenttia luontotyyppiryhmien heikentyneestä pinta-alasta.

Metsäkatoasetuksen (EU) myötä toimijoille tulee velvollisuus selvittää käyttämänsä puun alkuperä ja hankintaketju, millä osoitetaan, ettei se aiheuta metsäkatoa. Suomessa metsäkatoasetuksen kansallista soveltamista valmisteleavan työryhmän toimikautta on jatkettu vuoden 2025 loppuun.

Uusiutuvan energian direktiivi (RED III) (EU) tiukentaa metsäbiomassan kestävyyskriteerejä, mutta tämän vaikutusten arvioidaan jäävän suhteellisen vähäiseksi.

Liite 2: Metsätalouden kannustinjärjestelmän tavoitteet

Puuntuotannon tuet

Maa- ja metsätalousministeriön vahvistamat puuntuotannon tuet (metka) 2025. Eurot on muutettu suoritteiksi arvioidun keskihinnan mukaan. Suoriteluvut on pyöristetty lähimpään kymmeneen tai sataan. Tavoitteet asetetaan vuosittain.

Maakunta	Taimikon ja nuoren metsän hoito, ha	Terveyslannoitus, ha	Suometsän hoito, ha	Metsätien perusparannus, m
Etelä-Karjala	3100	410	100	6200
Etelä-Pohjanmaa	8000	1400	580	8200
Etelä-Savo	8500	1210	100	6100
Kainuu	4900	1330	310	8400
Kanta- Häme	2900	620	170	6100
Keski-Pohjanmaa	1900	530	300	5900
Keski-Suomi	9400	1080	290	9200
Kymenlaakso	2100	380	130	5900
Lappi	10300	1010	620	39000
Pirkanmaa	6200	580	230	9100
Pohjanmaa	3500	640	1460	14700
Pohjois-Karjala	6600	2180	330	13100
Pohjois-Pohjanmaa	14500	3250	2090	39200
Pohjois-Savo	10300	4620	450	6800
Päijät-Häme	3900	420	110	6100
Satakunta	3600	460	400	6400
Uusimaa	2700	410	130	13600
Varsinais-Suomi	3500	470	180	5900
Yhteensä	106000	21000	8000	210000
Suoritetavoite yht.	106 000 ha	21 000 ha	8000 ha	210 km
€/ha, €/m	279	167	210	12
Pienpuun keruutavoite	40 000 ha			

Luonnonhoidon tuet

Metsäluonnon hoidon edistämisen tukivarojen (metka) käytön suunnitelma maakunnittain vuonna 2025. Edeltävien vuosien tukivarojen käyttö ohjaa tulevaa tukien käytön suunnittelua. Tukien jakautumiseen työlaajien välillä on mahdollista tehdä muutoksia ja tukivaroja voidaan siirtää eri alueille tarpeen mukaan, jos varoja jää käyttämättä.

Maakunta	Luonnonhoito (€)	Ympäristötuki (€)	Yhteensä (€)
Etelä-Karjala	144 726	1 101 246	1 245 972
Etelä-Pohjanmaa	211 962	996 658	1 208 620
Etelä-Savo	266 443	1 106 641	1 373 084
Kainuu	231 822	1 111 360	1 343 182
Kanta-Häme	246 550	1 118 123	1 364 673
Keski-Pohjanmaa	137 353	902 474	1 039 827
Keski-Suomi	208 967	1 158 454	1 367 421
Kymenlaakso	130 000	1 035 028	1 165 028
Lappi	266 363	1 259 724	1 526 087
Pirkanmaa	261 862	1 165 980	1 427 842
Pohjanmaa	135 095	858 657	993 752
Pohjois-Karjala	216 118	1 176 271	1 392 389
Pohjois-Pohjanmaa	405 587	1 625 231	2 030 818
Pohjois-Savo	299 564	1 215 335	1 514 899
Päijät-Häme	206 745	1 194 928	1 401 674
Satakunta	130 000	969 091	1 099 091
Uusimaa	232 596	1 147 356	1 379 952
Varsinais-Suomi	138 681	1 126 059	1 264 740
Yhteensä	3 870 432	20 268 616	24 139 049

Taulukon jaottelu perustuu valtion talousarvioesitykseen, jossa esitetään ympäristötuki erillisenä ja luonnonhoitoon ovat yhdistettyinä metsäluonnon hoitohankkeet, Helmi-elinympäristöohjelman toimenpiteet ja kulutus.

Valtakunnallinen tavoitetaso metsäluonnon hoidon edistämisen työmäärille

Tavoitetaso metsäluonnon hoidon edistämisen työmäärille vuonna 2025. Tavoitetasot määritellään maa- ja metsätalousministeriön ja Metsäkeskuksen välisessä tulossopimuksessa.

Tavoitteet on jaoteltu Metso- ja Helmi-ohjelmien sekä vesienhoidon toimenpideohjelmien tavoitteisiin. Maakuntakohtaista jaottelua ei tehdä, koska luonnonhoidon työlaajien elinympäristöistä, suunnitteluun ja

toteutukseen käytössä olevista resursseista ja muista vaikuttavista tekijöistä ei ole käytössä yksityiskohtaista maakunnittaista tietoa.

Helmi-ohjelman toimeenpano:

Toimenpide	Tavoite
Soiden ennallistaminen	400 ha/v
Vesien palautus suojelusoille	6 kpl/v
Lintukosteikkojen perustaminen ja kunnostus	8 kpl/v

Muut toimenpiteet:

Toimenpide	Tavoite
Kulotus	200 ha/v
Vesiensuojelun toimenpideohjelman hankkeet	10 kpl/v

Liite 3: Hakkuupotentiaalilaskelma maakunnittain

Taulukossa on esitetty maakunnittainen suurimpaan ylläpidettävissä olevaan hakkuukertymään perustuva hakkuupotentiaali (ha/v) vuosille 2025–2034.

Taulukko kuvaa myös, miten hakkuukertymä voitaisiin toteuttaa.

Arvio hakkuupotentiaalista hakkuutavoittain on tehty Metsäkeskuksen metsävaratietojen pohjalta. Metsävaratieto on sovitettu [Luonnonvarakeskuksen arvioihin](#) suurimmasta ylläpidettävissä olevasta (SY) aines- ja energiapuun hakkuukertymästä.

Maakunta	Kasvatushakkuu	Uudistushakkuu	Jatkuva kasvatus	Yhteensä
Etelä-Karjala	15 600	3 700	400	20 000
Etelä-Pohjanmaa	25 100	12 300	500	38 000
Etelä-Savo	35 800	13 000	1 100	50 000
Kainuu	41 200	11 400	3 200	56 000
Kanta-Häme	10 700	4 100	300	15 000
Keski-Pohjanmaa	10 200	2 800	400	13 000
Keski-Suomi	48 200	13 500	1 600	63 000
Kymenlaakso	11 300	3 000	300	15 000
Lappi	82 200	16 900	10 700	110 000
Pirkanmaa	29 600	10 900	1 100	42 000
Pohjanmaa	21 400	4 300	300	26 000
Pohjois-Karjala	50 000	16 000	2 100	68 000
Pohjois-Pohjanmaa	72 800	22 600	5 500	101 000
Pohjois-Savo	51 700	15 400	1 500	69 000
Päijät-Häme	12 200	5 000	400	18 000
Satakunta	15 100	6 100	500	22 000
Uusimaa	13 800	6 200	900	21 000
Varsinais-Suomi	13 300	6 900	400	21 000
Yhteensä	560 000	174 100	31 200	765 000

SY:n ja täysimääräisten ensiharvennusten määrittämisessä on käytetty metsävaratiedon kymmenen vuoden keskiarvoa suhteellisista hakkuukertymistä hakkuutavoittain.

Hakkuukertymät hakkuutavoittain on muutettu pinta-aloiksi (hehtaareiksi) vuoden 2024 metsänkäyttöilmoitusten keskimääräisten maakunnittaisten hakkuukertymien (m³/ha) pohjalta.

Jatkuvan kasvatuksen osuuden määrittelyssä lähteenä on käytetty Metsäkeskuksen metsänkäyttöilmoituksia vuodelta 2024. Jatkuvan kasvatuksen keskimääräinen poistuma on laskettu käyttäen Luonnonvarakeskuksen synteesiraportin mukaista keskipoistumaa ($7,2 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{v}$ * hakkuukiertona 15 vuotta = $108 \text{ m}^3/\text{ha}$).

Liite 4: Hoitoehdotukset

Taulukossa on kuvattu hoitoehdotukset (ha/v) maakunnittain vuosille 2025–2034. Ehdotukset perustuvat Metsäkeskuksen metsävaratietoon.

Varhaishoidon perusteena on seuraavan viiden vuoden tarpeen keskiarvo, taimikonhoidossa ja nuoren metsän hoidossa seuraavan kymmenen vuoden tarpeen keskiarvo.

Maakunta	Taimikon varhaishoito	Taimikonhoito	Nuoren metsän hoito
Etelä-Karjala	6 300	3 200	1 100
Etelä-Pohjanmaa	11 900	5 600	2 500
Etelä-Savo	14 800	7 300	2 400
Kainuu	9 400	5 100	3 200
Kanta-Häme	5 100	1 800	900
Keski-Pohjanmaa	3 500	1 600	700
Keski-Suomi	15 700	7 200	2 900
Kymenlaakso	4 400	2 000	700
Lappi	16 800	8 500	1 500
Päijät-Häme	5 600	2 500	900
Pirkanmaa	13 800	5 400	1 900
Pohjanmaa	6 900	2 600	1 500
Pohjois-Karjala	16 900	7 200	2 500
Pohjois-Pohjanmaa	22 400	11 200	3 400
Pohjois-Savo	17 900	7 500	3 600
Satakunta	7 000	3 000	1 000
Uusimaa	6 100	2 600	1 000
Varsinais-Suomi	6 900	2 400	900
Yhteensä	191 400	86 800	32 600

Taimikon varhaishoidossa puun korkeus 1,2–3 metriä ja taimikonhoidossa 3–7 metriä. Nuoren metsän hoidossa puun läpimitta < 12 cm.